

El Ministeri de Cultura espanyolitza el llibre català

El volum, anomenat oficialment *separata*, fa 846 pàgines de lletra minúscula. Causa realment orgull de comprovar que els llibres en català que l'any 1993 es troben en venda justifiquen una *separata* de tant de pes. Són, adverteix la introducció, 35.487 referències de títols —cada llibre té referències per edició, per autor, per títol i per matèria— publicats per 738 editorials registrades, amb ISBN, exclosos els llibres exhaurits i els d'editorials que no han desenvolupat cap activitat durant els darrers tres anys.

La Dirección General del Libro y Bibliotecas del Ministerio de Cultura, “per mitjà del Centro del Libro y de la Lectura, per primer cop coordina i promou aquesta *separata* de l'edició de **Llibres espanyols en venda** en llengua catalana”, diu la introducció.

Curiosa forma d'anomenar la *separata*. En negreta, **Llibres espanyols en venda**, com si aquests en fos l'únic títol, com si només els “llibres espanyols” tinguessin la categoria de figurar-hi. I en rodona, en un nivell inferior; l'expressió “en llengua catalana”. Gràcies a aquestes subtileses tan significatives i preocupants, el que caldria llegir realment és que la *separata* és una edició, en català, dels llibres espanyols en venda, cosa que no és així.

El nom de la *separata* devia plantejar maldecaps als funcionaris del ministeri. A la coberta és *Llibres en català en venda, 1993. Agencia española ISBN*. I a la portada, el títol és diferent, i bilingüe: *Libros españoles en venta. Catalán, 1993* i a sota, *Llibres espanyols en venda. Català, 1993*.

Sobretot, que no s'escapés l'expressió “llibres catalans”, o bé “llibres en català”, sense posar-hi “llibres espanyols” al costat!

Si fins aquí, el sou de funcionaris i eventuais del Ministeri de Cultura pot fer comprensibles aquestes preocupacions, a partir de l'elaboració de l'obra observem un zel castellanista/espanyolista que només té dues explicacions plausibles.

L'una, que el ministeri ha iniciat un pla que tendeix a accelerar la castellanització de la llengua i de la cultura catalanes, a donar un impuls més a aquest procés, a través de la unificació de la terminologia bibliogràfica. Unificació cap al castellà, naturalment. La *separata* seria un exemple de com es pot fer acostar la bibliografia catalana cap a la castellana.

El Centro del Libro y de la Lectura edita per primer cop el catàleg “Llibres en català en venda 1993”. És ple d'errors, faltes d'ortografia, distorsions, absències i castellanismes premeditats.

I la segona només té una resposta: provocació. La castellanització és tan punyent, tan barroera i tan escandalosa, que sembla preparada per constituir un greuge que haurà de despertar les consciències ensopides i incrementar l'odi tradicional contra el centralisme castellà.

Comencem pels “principis constitucionals” del volum. Entremig de la llista de normes bibliogràfiques que ha fet servir la Dirección General del Libro y Bibliotecas, n'apareix una que sembla una norma més, d'importància merament tècnica.

Comença així: “Els autors estrangers s'indiquen en la seva llengua d'origen, excepte...”. I aquí cal esperar que els d'alfabet diferent del nostre en siguin l'excepció, com els autors grecs i russos, per exemple. Però, no, l'excepció són “reis, sants, papes, etc.”, i aquí ve la bomba, “que adopten la forma castellana”.

Recristo! És encara vigent el concordat amb la Santa Seu? I aquest inquietant *etcètera*, fins on deu arribar? Arriba fins als ministres i delegats del govern, per part del poder civil? I fins a monges i capellans, per part del poder diví?

Fins als capellans, de moment, no, perquè en Ballarín és Josep Maria, però fins als beats, sí, perquè Ramon Llull es converteix en **Beato Raimundo Lulio**. I aquesta conversió, aquest retorn a l'Espanya millor, als noms sagrats de la “cultura espanyola”, fa entrar el beat no pas per la “l” de Lulio, sinó per la “r” de Raimundo.

Conseqüència: si busqueu les obres de Llull en el catàleg *Llibres en català en venda*, no les hi trobareu ni per Llull ni per Ramon, sinó per Raimundo, encara que els editors hagin imprès el nom de l'autor en català.

No sé si és gaire catòlic resar perquè Roma es negui a fer sant Josep Torres i Bages, amb un procés de beatificació avançat, o Jacint Verdaguer, com alguns voldrien, però convindria de fer-ho, tal com bufen els aires de Madrid.

Però, compte! Parem el carro. No deu ser que els funcionaris del ministeri han pensat que Llull és un autor estranger? Lamento decebre els meus lectors, però no s'ho han pensat. L'excepció no s'inclou només dins l'apartat d'autors estrangers: és una excepció a tots els autors. Tots els reis, sants, papes i etcètera adopten la forma castellana.

En aquest sentit, els autors reials de les grans cròniques són **Jaime I, Rey de Aragón**

i Pedro IV el Ceremonioso, Rey de Aragón.

Com Llull, cal buscar Vicent Ferrer per la "v" de Vicente. És **Vicente Ferrer, Santo**. Claret, per la "a". És **Antonio Maria Claret, Santo**.

Per sort, el premi Ramon Llull es deixa igual, sense castellanitzar.

Dins d'aquest *etcètera*, no hi tenen cabuda els ministres, perquè Jordi Solé Tura, l'antic ministre de Cultura, hi apareix tractat com un ciutadà més, però és un *etcètera* d'ombra allargada i que arriba molt amunt, molt amunt. Pica tant alt que arriba fins a les nostres institucions catalanes. Fins a les nostres Generalitats, quan fan d'editors. Les de Catalunya i de València apareixen sempre, com deixen clar a la "Lista alfabètica de editorials abreujada" (*sic*, sense accent ni apòstrof), en la seva traducció castellana, **Generalidad Cataluñá i Generalidad Valenciana**.

Totes les obres editades per la Generalitat de Catalunya que no tenen autor conegut o únic, sinó que són obres d'algun departament o secretaria general, són entrades pel terme **Cataluña** amb "n", i els departaments i les direccions generals que apareixen a continuació són traduïts al castellà.

Els ajuntaments també es converteixen en **Ayunt**. El de la Seu d'Urgell és **Ayunt. Seu de Urgel**.

Els responsables del catàleg, en vista dels llibres en català, deuen haver tingut la mateixa reacció de la turista castellana que el dia que va sortir de l'església de Sant Pere de Ripoll va comentar: "Si San Pedro supiera que le llaman Sant Pere...". El Sant Pere Crisòleg dels sermons editats per l'Abadia de Montserrat i la Bernat Metge és, naturalment, **Pedro Crisólogo, Santo**. Parlar en cristià, ja se sap, és, tradicionalment, sinònim de parlar castellà.

Clàssics del Cristianisme d'Enciclopèdia Catalana i la Facultat de Teologia de Catalunya van anomenar l'autor de les *Confessions* Agustí d'Hipona. Però els autors del catàleg no han caigut pas en l'engany. Han descobert que és el sant i per això li restitueixen el nom "correcte", **Agustín, Santo**.

Però també apareixen castellanitzats -i sense haver-ho advertit, com el cas dels reis i sants- tots els autors clàssics llatins i grecs de la Bernat Metge i les altres editorials que els han traduïts al català.

Ramon Llull. Com molts altres escriptors, ha estat castellanitzat (dreta).

Carme

ll de Pensaments. — AUTOR-EDITORIAL / trad. del ita. por Edelvives. — (Llibres de Pensaments de Valls, 3. Barcelona-12), 1992. — 64 p. ; 13x21 cm [M 213]

ISBN 84-400-4818-1 (rúst.) : 125 pta de taula, el. — GENERALIDAD VALENCIANA, 1992. — 48 p. ; 21x30 cm

ISBN 84-7890-866-8 (rúst.)

ll / trad. del ita. por Edelvives. — (Llibres de Pensaments de Valls, 3. Barcelona-12), 1992. — 16 p. ; 26x20 cm. — (Biblioteca lulliana) [M 084]

ISBN 84-7263-2255-7 (rúst.) : 189 pta

Montull, Emili, etc. — (Llibres de Pensaments de Valls, 3. Barcelona-12), 1992. — 16 p. ; 26x20 cm. — (Biblioteca lulliana) [M 084]

del Toar (1956-1981). — Ayunt. de Llíria (1956-1981). — Ayunt. de Llíria, 1. 25007 Llíria, 1991. — 23x24 cm. — (La banqueta)

ISBN 84-7306-0128-5 : 1.000 pta

Seud. de Ramon Pelegero San-

viure insistent (en estoig). — (Llibres de Pensaments de Valls, 3. Barcelona-12), E., 1986. — 84 p. ; 15x2 cm

ISBN 84-7502-168-9 (rúst.) : 30.000 pta

(Seud. de Ramon Pelegero San-

viure insistent. — CLIMENT, E., 1986. — 80 p. ; 20x15 cm. — (Poesía)

ISBN 84-7502-167-0 (rúst.) : 728 pta

(Seud. de Ramon Pelegero San-

viure insistent. — CLIMENT, E., 1986. — 84 p. ; 15x23 cm [M 213]

ISBN 84-7502-169-7 (rúst.) : 5.000 pta

(Seud. de Ramon Pelegero San-

guanyades, les. — ED. 62, 1983. — 13x19 cm. — (Cara i creu ; 37)

ISBN 84-297-2007-3 (rúst.) : 1.233 pta

do Lulio, Beato

s escrits de Ramon Llull sobre la / trad. del lat. por Morera Profitós, ed. lit. — PALESTRA, 1989. — 16x22 cm. — (Biblioteca lulliana)

Raimundo Lulio, Beato

● Libre de Meravelles. (Tomo 2) / trad. més, Salvador. — BARCINO, 1982. — (160 p.) ; 12x17 cm. — (Els nostres clàssics, 38) [M 212]

ISBN 84-7226-560-9 (rúst.) : 350 p

Raimundo Lulio, Beato

● Libre de Meravelles. (Tomo 4) / trad. més, Salvador. — BARCINO, 1982. — 360 p. ; 12x17 cm. — (Els nostres clàssics, n. 46-47) [M 215]

ISBN 84-7226-217-0 (rúst.) : 410 p

Raimundo Lulio, Beato

● Libre d'intenció. — PALESTRA, 1989. — 40 p. ; 16x22 cm. — (Biblioteca lulliana) [M 212]

ISBN 84-87293-51-4 (rúst.) : 400 p

Raimundo Lulio, Beato

● Libre d'Amic e Amat / trad. Olivares, cal-Galmés, Salvador. — 2ª ed. — BARCINO, 1980. — 158 p. ; 12x17 cm. — (Els nostres clàssics) [M 213]

ISBN 84-7226-240-5 (rúst.) : 350 p

Raimundo Lulio, Beato

● Libre d'amic e amat / trad. Peix Coma, Miquel, ed. lit. — 2ª ed. — CLARET, 1986. — 136 p. ; 13x18 cm. — (Els daus) [M 033]

ISBN 84-7263-222-9 (rúst.) : 377 p

Raimundo Lulio, Beato

● Libre d'amic e amat. — 2ª ed. — MALLORCA, 1991. — 28 p. ; 18x11 cm. — (Biblioteca bàsica de Mallorca ; 1) [M 033]

ISBN 84-273-0512-5 (rúst.) : 377 p

Raimundo Lulio, Beato

● Libre d'Amic i Amat. — ABADIA DE MONTSERRAT, 1991. — 24 p. ; 21x15 cm. — (El tinter dels clàssics ; 27) [M 015]

ISBN 84-7826-239-3 (rúst.) : 350 p

Raimundo Lulio, Beato

quatre. S'hi poden trobar des de *Juegos de cartas i Juegos de dados* fins a l'estudi sobre *Juan Benet* de Taurus, la *Crítica de la razón pura* de Kant i un llibre de García Lorca. En algun cas, com que l'editorial és catalana, no es pot saber si és la traducció castellana del títol català o la versió castellana editada, com *Cuando yo tenía cinco años, me maté*, d'Empúries, o una llarga sèrie de *Cuaderno de matemáticas* d'EGB de Vicens Vives.

La conjunció "i" que a vegades posen els autors en llengua catalana entre els dos cognoms, també és, com la "c" trencada, un altre contratemps. Es veu que no volen posar-l'hi sempre. Resultat: hi ha autors que es desdoblen en dos i apareixen repartits en dos llocs diferents, com és Folch i Camarasa i Martí i Pol. En aquest segon cas, l'ordinador, no sabem per quins set sous, llegeix Martí i Pol seguit, com si fos tot ell un sol cognom i, per tant, apareix després de Martín, de Martinell i de Martínez, entre altres.

Els autors del catàleg, —o potser només alguns d'ells— tenen tendència a posar el segon cognom de l'autor, encara que l'autor no l'utilitzi. Però es tracta només d'una tendència, i com que no la segueixen amb cap rigor, hi ha autors que es desdoblen, que no es troben seguits.

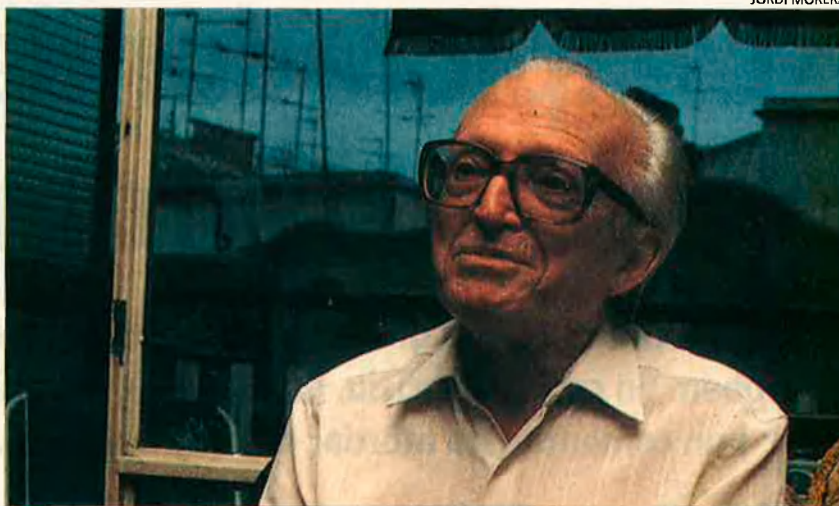
Localitzar Víctor Mora no és suficient. Cal veure si hi ha un altre Víctor Mora, que és Víctor Mora Pujadas, en una altra pàgina, per completar la seva bibliografia. El mateix cas s'escau amb Maria Fullana, Maria Mercè Roca, Francesc Sales, Ignasi Mora, Miquel Maria Gibert Pujol i Xavier Torres i Sans, entre altres.

Mercè Company també queda desdoblada. Entra per **Company** i per **Merce**, sense accent.

La voluntat clarificadora esdevé enfosquidora amb Miquel de Palol avi, el de *Girona i jo*, i l'autor d'*El jardí dels set crepuscles*. El primer és Palol Felip i el segon, Palol Muntanyola. Doncs bé, l'avi Palol Felip és l'autor d'obres del seu nét com *El porxo de les mirades* i *Amb l'olor d'Àfrica*, entre altres; i el nét Palol Muntanyola és autor d'obres del seu avi, com *Girona i jo*.

Com si els *Índexs de Pla* haguessin encomanat la malaltia als escriptors que s'han ocupat de l'escriptor de Palafrugell, Xavier Febrés es converteix en tres persones. Un és **Fabres**, amb "a" i sense accent, autor del llibre *Palafrugell*, que apareix a la pàgina 105. I a la pàgina 106 apareixen els altres: són **Febrés**, **Xavier**, i **Febrés Verdú**, **Xavier**, amb segon cognom i sense accent.

L'apartat de les matèries engloba tota la literatura catalana original, no traduïda, dins l'espanyola i hispanoamericana. Era d'esperar. Però els funcionaris han cedit en alguns casos i han acceptat que alguns llibres catalans, molt pocs, així sí, poguessin figurar dins l'apartat "Altres literatures", que són totes menys l'espanyola i hispanoameri-

DOMÈNEC UMBERT

Una de les obres de Pere Calders (dalt), 'Gaeli i l'home déu', apareix sense accent a l'última paraula, amb la qual cosa el títol adquireix un nou sentit. Casanova, de Néstor Luján (baix), es troba dins de l'apartat d'altres literatures per un error doble: no és una traducció i, si ho fos, ho seria del francès i no pas de l'italià.

cana, francesa, germànica i anglo-saxona.

La majoria dels llibres que hi figuren, pertanyen a l'editorial independentista *El Llamp* i molts d'ells són autors independentistes. La tasca educativa de Pilar Rahola potser comença a tenir resultats. Hi ha llibres de la gironina Maria Mercè Roca del *Llamp* i l'Eixample —Girona és a prop de l'estranger— i del gironí Pep Vila, com el seu *Bocavulvari eròtic de la llengua catalana*, del *Llamp*.

Com que en Ramon Pinyol Balasch és un misteri, el seu llibre *Aigües d'enlloc* d'Edicions 62 també hi apareix.

Casanova, de Néstor Luján és aquí per un error doble. Primer, perquè és un llibre original català. I, en segon lloc, perquè si és una traducció com devia pensar el fitxador, ho és del francès i no de l'italià. *Casanova* va escriure les seves memòries en francès. I el francès té un apartat, en la taula de matèries.

Josep Pla deia que en Foix escrivia en provençal. Però no creiem que aquesta sigui la raó que justifiqui que un llibre seu, traduït al castellà per Gimferrer, *Crónicas de ultrasueño*, aparegui aquí, a "Altres literatures".

Capítol especial mereixen les absències. Una consulta ràpida a la nostra biblioteca recent ens ha fet constatar que una gran part dels llibres editats l'any 1992 no hi són. Ja no diguem del 1993.

Però tornem a les presències, per acabar amb dues joies que ens haurien de fer mirar la vida, i aquests casos, amb un somriure als llavis. Una. A l'apartat de biografies i memòries, apareix l'obra d'Isaac Asimov *Jo, Robot*. Tractant-se de l'apartat de la literatura del jo, és una inclusió del tot escaient.

I dues. L'apartat de Crítica literària queda enriquit amb *Paulina Buxareu* que, segons cal deduir, és un estudi que Josep Maria de Sagarra va fer sobre la famosa escriptora Paulina Buxareu, l'autora de *Ja començo a tenir els dallonses plens de tanta incompetència pagada de la meva butxaca*.

Lluís Bonada